

6. Поттер Дж. Дискурс-анализ как метод исследования естественно протекающей речи // Иностранная психология. – 1998. – № 10. – С. 36–41.
7. Ушакова Т. Н., Цепцов В. А. Интент-анализ политических текстов // Психологический журнал. – 1998. – № 4. – С. 98–109.
8. Riikonen E., Smith G.M. Re-imagining therapy. – L.: Sage Publ., 1997. – 192 p.
9. Sidnell J., Stivers T. The handbook of conversation analysis. – N.-Y.: Wiley-Blackwell, 2014. – 848 p.
10. Silverman D. Discourse of counseling. – L. : Sage Publications, 1996. – 256 p.

Світлана Вдович
Львів

РОЛЬ МОВИ В ЕСТЕТИЧНОМУ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Роль мови, яка засвоюється з народження та супроводжує нас упродовж життя, надзвичайно важлива в естетичному формуванні та розвитку особистості. В. О. Сухомлинський, намагаючись з'ясувати, чому людина в роки дитинства оволодіває такою великою кількістю слів рідної мови, зазначав, що «перед нею у цей час уперше відкривається краса навколишнього світу», «в кожному слові вона не тільки бачить смисл, а й відчуває найтонші відтінки краси» [2, с. 221]. Естетичний розвиток особистості залежить від оточення, в якому формується особистість. «Споглядання і слухання, переживання побаченого і почутого – це перше вікно у світ краси» [2, с. 48]. Отже, краса навколишнього середовища, у тому числі краса мовлення, пробуджує почуття, які сприяють формуванню естетичних смаків.

Як відомо, мова виконує багато функцій (комунікативну, ідентифікаційну, експресивну, пізнавальну, мислетворчу, естетичну, культурологічну, номінативну, фатичну). Естетична функція полягає в тому, що мова як першоджерело культури фіксує естетичні смаки та цінності людини. Приносить спілкування естетичну насолоду чи ні, залежить від багатьох чинників: гармонійності звучання, змісту, логічності, взаємозв'язків елементів мовлення, милозвучності, культури мовлення, синтаксичної будови речень, акцентування, багатства виражальних засобів, дотримання загальноприйнятих норм літературної мови та правил етикету, експресивного забарвлення мовлення тощо. Художня мова впливає на нас естетично, а кращі високохудожні твори є справжніми витворами мистецтва. Естетика мови виявляється не лише у художній літературі, а й в інших видах мистецтва: спів (де слово поєднується з музикою), акторська гра (театральні постановки, кінофільми), радіо- і телепередачі тощо.

Мова посідає провідне місце в естетичному вихованні особистості, дозволяє людині не лише пізнавати світ і розвиватися, а й формувати свою

культуру, удосконалювати духовний світ, адже, як зазначає О. О. Потебня, «без слова людина залишилась би дикуном серед найвитонченіших витворів мистецтва, серед машин, карт і т. ін. ...» [1, с. 155]. Мова сприяє усвідомленню особистістю естетичних, моральних і національних ідеалів суспільства, визначає її духовне «я». Одним із найважливіших показників духовного розвитку людини є рівень опанування мовою, передусім рідною. Нехтування рідною мовою веде до дегенерації як окремої людини, так і всієї нації. Рідна мова особливо важлива для дитини, бо саме нею розширюється кругозір, загострюється розум, формується характер, закладаються моральні й естетичні засади.

Поспілкувавшись із людиною, ми легко можемо визначити її інтелектуальний і морально-естетичний розвиток, ціннісні орієнтири, приналежність до тих чи інших соціальних верств, професійних груп, територіальних об'єднань тощо. Про це свідчать культура мовлення, багатство словникового запасу особистості, вміння використовувати різноманітні мовні засоби, ті чи інші стилі мовлення відповідно до ситуації спілкування, наявність професіоналізмів, діалектизмів, жаргонізмів тощо. Будь-які зміни у моральних чи естетичних поглядах, у сприйнятті навколишнього світу, в самосвідомості особистості обов'язково знаходять своє відображення у мові.

Таким чином, мова посідає визначальне місце в естетичному розвитку особистості. Саме тому її вивченню у поєднанні з різними видами мистецтва слід приділяти значну увагу на всіх рівнях освіти особистості.

Література

1. Потебня А. А. Мысль и язык // Потебня А. А. Мысль и язык. – К. : СИНТО, 1993. – С. 7-157.

2. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5 т. – К. : Видавництво «Радянська школа», 1977. – Т. 3 : Серце віддаю діям. Народження громадянина. Листи до сина. – С. 5-279.

Ірина Волкова
Харків

ДО ПИТАННЯ ПРАГМАТИЧНОГО АСПЕКТУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

Вивчення особливостей функціонування фразеологічних одиниць у художньому тексті належить до найбільш актуальних питань у сучасній лінгвістиці. Численні розвідки стосуються як визначення критеріїв виділення фразеологізмів, способів їх використання в стилістиці, так і їх перекладу, типології словоскладання тощо (І. Р. Гальперін, Н. Н. Амосова, О. І. Смирницький, Л. А. Булаховський, Л. Г. Авксентьев, О. В. Кунін, К. М. Ряшенцев, Н. Ф. Клименко, В. Н. Телія, Л. П. Пастушенко,